

'

لهېر ئهوه ئهم حوكمه نهسخ بوو ، وه ريگه درا خيزاني ئهو كهسه ماره بكهى كه به كورى خوت بانگ كردووه ، پيغمبر (سهلامى خوى لى بيت) زمينېبى كچى جهحشى ماره كرد ، كه پيشتر خيزاني زهيدى كورى حارثه بوو ،))^۱

سهبارت به فرموده عائشه دفرموويت : سهلهى كچى سوهيل وتى : ئهى نيزدراوى خوا سالم مهولاي ابى حذيفه له گهل ئيميه له مالهوه ، هروهها پيگميشتووه واته بالغ بووه ، من هست دهكم شتيك چووبينه دلى پياوهكم ابى حذيفه ، پيغمبر سهلامى خوى لى بيت فرمووى : ((شيرى پى بده تو لى حرام دهى ، وه ئهوى له دلى پياوهكت دا دروست بووه ئهويش نامينيت)) گهراوه وتى : من شيرم پى دا ، وه ئهوى له دلى پياوهكم ههبوو ئهويش نهما.^۲

ريوايت هاتووه سههله دمليت : ((مهولاي ابى حذيفه گهروه بووه خاوهن ريشه ،)) مسلم

لهم فرمودهيه ئامازهى بو ئهوه نهكردووه كه چون شيرى داوه بهو گنجه ، زانايان دملين :

(۱) لهوانيه شيرى لهناو قاييىك كردبيت گنجهكش خوارديتتهوه .

(۲) لهوانهشه راستهوخو شيرى خوارديتتهوه له ژنهكه ، چونكه حالهتى پيوست بوون دروسته .

سهبارت بهم فرمودهيه دوو وته ههيه :

يهكهه : ههنديك زانا دملين شير خواردنى كهسيكى بالغ جيگير دهبيت هروهك چون بو منال جيگير دهبيت ، كه ئههه وتهى عائشه ، عطاء ، داود ، ابن حزمه .

دووهه : زوربهى زانايان دملين شير خواردنى كهسيكى بالغ جيگير نابيت ، وه جياوازي ههيه بو ليىك دانهوى ئهم فرمودهيه :

(۱) ههنديك زانا دملين ئهم فرمودهيه تاييهته به سالم مهولاي ابى حذيفه .

ئيمام شافعى (رحمتهى خوى لى بيت دفرموويت) : ((هذا - والله أعلم - فى سالم مولى أبى حذيفة خاصة))^۳ ، واته : ئهمهيان خوا زاناره تاييهته به سالم مهولاي ابى حذيفه.

^۱ (تفسير القرآن العظيم ، ج ۶ ، لاېره ۱۸۹ - ۱۹۰)

^۲ (رواه مسلم (۱۴۵۳) .

^۳ (الام ، ج ۶ ، لاېره ۷۹)

(۲) هندیك زانا دهلین ئهوهی سالم مهسوخه .

(۳) هندیك زانا دهلین ئهم حوكمه تاییهته به سالم و ههر كهسیكى تری وهك سالم ههمان حالت پروودات ، كه ئهمه وتهی ابن تیمییه ، ابن قیم ، شوکانی ، ابن عثیمینه .

شیر خواردنی ژن، ئهو كاته ژن دهبیته دایكى شیرى و كهسهكه دهبیته منالی شیرى نهگهر :

(۱) شیر خواردنهكه له دوو سالی سهرهتایی ژيانی منالهكه بیته پیش ئهوهی دهست به خواردن بكات .

(۲) منالهكه پینج جار (واته پینج ژم) تیر شیر بخواتهوه لهو ژنه .

ابن عثمین (رحمتهی خواى لى بیته) دهفهرموویت : ((شیر خواردنی كهسى گهوره کاریگهری نییه ، ئهوهی کاریگهری ههبیته ئهو شیر خواردنهیه له دوو سالی یهكهمی سهرهتای ژيانی پیش خواردن و وه دهبیته پینج جار (واته پینج ژم) تیر شیرى لى بخواتهوه ، كهواته نهگهر یهكێك شیرى خیزانی خوی بخواتهوه نابینه منالی شیرى خیزانی خوی))^۱

دهلین وتهی راست وتهی زۆربهی زانایانه ، وه وتهی راست وتهی سییهمه شیر خواردنی كهسیكى بالغ جیگیر نابیت، وه ئهم فهرمودهیه تاییهته به سالم و ههر كهسیكى تری وهك سالم كه عوزری ههبیته لهو كاته شیر دهخواتهوه و دهبیته منالی شیرى ئهو ژنه كه لایى دهخواتهوه، نهگهر كهسهكه بالغیش بوو بیته .

سوودهكانی ئهم ئایهته :

سوودی یهكهم // واجبه مروف بدریته پال باوكی نهك كهسانی تر ، چونكه خواى گهوره دهفهرموویت : ((اَدْعُوهُمْ لَآ اَبَائِهِمْ)) واته : بدهنه پال باوكیان و بهناوی باوكیان بانگی بكهن ، واته بدهنه پال باوكیان به وشه " دهربرین " و حقیقهت .

سوودی دووهم // منال دانه پال بيجگه له باوك دوو جوړه :

یهكهم // دانه پال باوك به وته " دهربرین " وهك : فلانی كورى فلان .

دووم // دانه پال باوك به حقیقهت ، باومرت وایته منال هی باوكی راستهقینهیه كه له پشتی له دایك بووه .

^۱ (فتاوى اسلامية ج ۳ لایمه ۳۳۸)

زانایان دهلین منال دانه پال بیجگه له باوک نهم سنی حاله تانهم :

حاله تی یه کمه // که سیک بانگهوازی بو بیجگه له باوک بکات به وته " دمربرین " و حقیقت نهمیان دروست نییه، بهلکو پیغمبر (سهلامی خوی لی بیت) به کوفری دانوه نهگهر بانگهوازی بو بیجگه له باوکی بکات و بزانت .

حاله تی دووهم // نهگهر بانگهوازی بو بیجگه له باوک بکات بهس به وته " دمربرین " نه حکامهکانی منالی لهسری جی بهجی نابیت و دهلین نهمه پیچوانه ی فرمانی خوی گهرهیه .

حاله تی سنیهم // نهگهر که سیک به منالی که سیک تر بهناوبانگ بوو وه ناوری له نه حکامهکانی نهو ناداتهوه که کوریه تی ، دهلین نهمه دروسته .

نمونه : میقدادی کوری نهمه ، نهمه باوکی نییه بهلکو کراوه به منالی بهوه بهناوبانگ بووه ، بهردهوام بووه لهسهر نهم ناوه همتا دوی دابهزینی نهم نایته که بهمنال کردنی پوچ کردوتهوه نهم هاومله ههر بهوه بهناوبانگ بووه ، چونکه نه حکامهکانی بهمنال کردن لهسری لاچوو و بهلکو تنها وته " دمربرین " ماوه .

بهلام گومانی تیدا نییه باشتر وایه به ناوی باوکی بانگ بکیت .

وهبة الزحیلی دهفرموویت : ((ههر وک گهره به بچوک دملیت نهی کورهمک یان نهی کورم وک سوز و رحم نهوهی دیار بیت نهمه حرام نییه ، بهلام زانایان فتوایان داوه که باش نییه وک گرتنی دمرگای خو چواندن به کافرمان .))^۱

سوودی سنیهم // ههر که سیک باوکی نه بیت نهو به برای ئایینی بانگ دهکرت یان به مهولا بانگ دهکرت .

سوودی چوارهم // هندیک کردهوه له هندیکیان باشترن ، چونکه خوی گهره دهفرموویت : ((هو افسط عند الله)) .

سوودی پنجهم // بانگ کردنی خهلک به ناوی باپیر بهرمو سهرموه به (تینی) " به منال کردن " حساب ناکرت ، چونکه :

(۱) پیغمبر (سهلامی خوی لی بیت) دهفرموویت : ((أنا ابن عبدالمطلب))^۲

^۱ (تفسیر المنیر، ج ۱۱، لایره ۲۶۱

^۲ (أخرجه البخاری (۲۸۶۴)، و مسلم (۱۷۷۶) .

(۲) آباء : باوکهکان به کۆ باسی کردوو، مهبست پئی ئهوهیه که بهناوی باوک و باپیر بهرمو سهرموه بانگیان بکهن نهک بهناوی کهسانی تر .

ابن عثیمین (رحمتهی خوی لئ بیت) دهفرمووئیت : ((آباء : کۆیه تاکهکهی آب ، مهبست به کۆ لهم ئایته ئهوهیه به گویرهی ئه کهسانی بانگی دهکن ؟ چونکه خهک زۆرن یان مهبست به باوک دانهپال ههموو کهسیکه ، دهدریته پال باوکی و باپیری و باوکی باپیری و بهم شیویه ، یان ههردووکیان دهگریتهوه ؟

وهلام / ئهم ئایته ههردووکیان دهگریتهوه مروّف دهدریته پال باوکی دهوتریت : فلانی کوری فلان ، پیغممبهر (سهلامی خوی لئ بیت) محمدی کوری عبدالله ی کوری عبدالمطلب ، بهکو دهفرمووئیت : ((أنا ابن عبدالمطلب)) واته : من کوری عبدالمطلب ، ئهوی بو من دیار بیت ئایاتهکه به کۆ باسی کردوو به ههردووکیان دهگریتهوه ، واته: کۆیه به گویرهی تاکهکانی خهک و وه کۆیه به گویرهی باوکهکان ، چونکه باوکهکان باوک نزیکهکهیه وه سهرووی باپیر و بهرموه سهرموهش ههیه .))^۱

سوودی شهشهم // نهفی کردنی تاوان لهسهر ئه کهسهی که بهههله منال دهاته پال بیجگه له باوکی ، چونکه خوی گهوره دهفرمووئیت : ((وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ))

قرطبی (رحمتهی خوی لئ بیت) دهفرمووئیت : ((ئهگهر مروّف کهسیک بداته پال بیجگه له باوکی ئهگهر به ههله بیت ، لهسهر زمانی دهرجیت بی مهبست ، ئهوا تاوانی لهسهر نییه ، لهبهر وتهی خوی گهوره دهفرمووئیت : " وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ "))^۲

سوودی ههوتهم // نهحکامهکان لهسهر دل وهستان و به دل لهسهری حساب دهکریت ، چونکه خوی گهوره دهفرمووئیت : ((وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ))

سوودی ههشتهم // جیگیر کردنی ئهم دوو ناوه بو خوی گهوره : غفور و رحیم .

قرطبی (رحمتهی خوی لئ بیت) دهفرمووئیت : ((" وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ")) واته تاوانتان لهسهر بهوهی به دلّه و به نهقهست ئهوه کاره بکهن ، خواش زاناتره ، لهبهر ئهوه دواي ئهمه دهفرمووئیت : " وکان الله غفورا رحیما " واته لیبوردهیه بو ئهوهی به نهقهست وا دهلیت ، وه بهزمیی یه به لادانی تاوان لهسهر به ههله منال دانه پال بیجگه له باوک .))^۳

^۱ (تفسیر سورة الأحزاب، لایره ۴۶ - ۴۷)

^۲ (الجامع لأحكام القرآن، ج ۱۷ ، لایره ۵۸)

^۳ (الجامع لأحكام القرآن، ج ۱۷ ، لایره ۵۸)